

มติชนรายวัน

พ.ศ. 13 พ.ค. 53

“เศรษฐศาสตร์” ต้องเข้าคู่

วรากรณ์ สามโกเศศ
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
(รวม 3 หน้า)

วิกฤต “แฮมเบอร์เกอร์” ได้เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกาอย่างไม่มีที่มิชลุ่ยและอย่างไม่มี
คำเตือนชัดแจ้งจากนักเศรษฐศาสตร์เลย ผู้คนในโลกจึงเกิดความคลางแคลงใจในวิชาเศรษฐศาสตร์
มหภาคโดยเฉพาะเศรษฐศาสตร์การเงิน (Financial Economics) ยิ่งขึ้น

เมื่อต้นเดือนเมษายนที่เพิ่งผ่านไปนี้ นักเศรษฐศาสตร์จำนวนนับร้อยไปร่วมชุมนุมกัน
เพื่อเปิดตัวสถาบันแนวคิดเศรษฐศาสตร์ใหม่ (INET-Institute for New Economic Thinking) ที่ King's
College มหาวิทยาลัย Cambridge โดยผู้เป็นสปอนเซอร์คือ George Soros มหาเศรษฐีผู้ซื้อขาด
(มหาเศรษฐีที่ไม่ซื้อขาดก็มีเหมือนกันแต่มีจำนวนน้อย) บริจาคเงินเพื่อการนี้ 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐ
(1,600 ล้านบาท)

มีผู้วิจารณ์ว่านักเศรษฐศาสตร์มหภาค (ผู้เกี่ยวพันกับเรื่องภาวะเศรษฐกิจโดยรวม
เงินเฟ้อ การจ้างงาน อัตราแลกเปลี่ยน ตลาดทุน ฯลฯ) นั้นอุปมาเหมือนคนปีนขึ้นภูเขา
จนสูงพ้นยอดเมฆแต่ก็พบว่า ถ้าแผ่นดินเขาอีกลูกที่อยู่ใกล้กันจะทำให้ปีนได้สูงกว่า

งานสัมมนาเปิดตัว INET ครั้งนี้จึงเปรียบเสมือนความพยายามเปลี่ยนไปปีนภูเขาอีก
ลูกหนึ่งที่สูงกว่า ประเด็นจึงอยู่ที่ว่าจะต้องยอมปีนลดความสูงลงไปเพื่อจะได้ปีนไปอีกยอดที่สูงกว่า
หรือจะสามารถปีนข้ามไปอีกยอดหนึ่งได้คล้ายกับเขากระไดไปพาด หรือจะยืนยันปีนภูเขาลูกเก่าต่อไป
 ฯลฯ

George Soros บริจาค 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ช้ามเวลา 10 ปี ก็เพื่อให้
นักเศรษฐศาสตร์มหภาคปีนภูเขาถูกลูก ไม่ผิดพลาดไปปีนผิดลูกจนตกมาตายโดยไม่รู้ตัว สถานที่
จัดสัมมนาครั้งแรกก็ตั้งใจที่ King's College แหล่งของการเกิดและถกเถียงทฤษฎีเศรษฐศาสตร์สำคัญของ
John Maynard Keynes ซึ่งทฤษฎีของเขาเรียกกันว่า Keynesian Economics (ภาครัฐควบคุมเศรษฐกิจ
ด้วยรายจ่าย) ครอบงำโลกอยู่ในปัจจุบัน

ในทศวรรษ 1930 ที่เกิดภาวะเศรษฐกิจโลกตกต่ำ John Maynard Keynes นักเศรษฐศาสตร์สำนัก Cambridge ทำทนายแนวคิดตลาดเสรีในยุคนั้นที่เชื่อว่าหากปล่อยให้กลไกตลาดทำงานโดยไม่ไปแทรกแซงแล้วความป่วยไข้ก็จะหายไปเอง โดยต้องอดทนกับการตกงานและความปวดร้าวของประชาชน Keynes ทำทนายว่าไม่ควรอดทนรอ ภาครัฐต้องเข้าไปแทรกแซงด้วยการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยใช้รายจ่าย (งบประมาณขาดดุล) และตั้งแต่นั้นเป็นต้นมามันก็กลายเป็นยาขนานเอกของเศรษฐกิจต่าง ๆ ทั่วโลก

ส่วนของเศรษฐศาสตร์ที่ถูกโจมตีหนักก็คือการสร้างโมเดลทางเศรษฐกิจ (ด้วยคณิตศาสตร์และสถิติ) หรือเรียกอีกอย่างว่าแบบจำลองทางเศรษฐกิจโดยใช้สมมติฐานที่สะดวกต่อการสร้าง อย่างแรกที่ถูกวิจารณ์ก็คือในการสร้างโมเดลซึ่งเกี่ยวพันข้ามหลายช่วงเวลานั้นจำเป็นต้องรู้ข้อมูลการตัดสินใจของหน่วยย่อยในเรื่องต่าง ๆ เช่น การบริโภค การลงทุน ฯลฯ ในหลายช่วงเวลา ดังนั้นเพื่อให้สามารถสร้างแบบจำลองได้จึงจำเป็นต้องสมมุติว่าการคาดคะเนหรือคำพยากรณ์ของหน่วยเหล่านี้ในช่วงเวลาต่อไปนั้นถูกต้องเสมอ พุดง่าย ๆ ก็คือในการศึกษานั้นโมเดลต้องสมมุติว่า ตัวละครที่เกี่ยวข้องกันในแบบจำลองมีความเห็นเหมือนกับผู้สร้างโมเดลว่าเศรษฐกิจจะทำงานอย่างไร

ผู้ร่วมสัมมนาซึ่งประกอบด้วยยักษ์ใหญ่ เช่น Joseph Stiglitz (นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล)/ Dominique Strauss-Kahn (MD ของ IMF)/ Simon Johnson (ศาสตราจารย์ที่ MIT และอดีต Chief Economic ของ IMF)/ George Akerlof (นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล)/ Markus Brunnermeier จาก Princeton ฯลฯ มีความเห็นว่าเศรษฐศาสตร์ต้องมีการยกเครื่องเพราะสมมติฐานและทฤษฎีหลายชิ้นนำไปสู่ความเข้าใจผิดจนโลกประสบความหายนะครั้งยิ่งใหญ่

สิ่งที่สองที่ถูกโจมตีหนักก็คือ Efficient-Market Hypothesis (EMH) ซึ่งระบุว่าตลาดการเงินนั้นมีประสิทธิภาพอันเกิดจากข้อมูล (Informationally Efficient) กล่าวคือราคาของหลักทรัพย์ที่มีการซื้อขาย (พันธบัตร หุ้น อสังหาริมทรัพย์) นั้น ได้สะท้อนซึ่งข้อมูลที่ได้มีการเปิดเผยต่อสาธารณะแล้วในอดีต

EMH ของ Eugene Fama นั้นได้ครอบงำความคิดตลาดทุนและตลาดหลักทรัพย์ นับตั้งแต่ทศวรรษ 1970 เป็นต้นมาจนถึงวิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ ความเชื่อว่าราคาสะท้อนข้อมูล (“ความเป็นจริง”) เสมอ ทำให้เกิด “ความไว้วางใจ” ในราคาของหลักทรัพย์ ในบางครั้งราคาอาจจะสูง

ผิดปกติแต่มั่นใจว่าในที่สุดแล้วก็ต้องกลับมาอยู่ในระดับที่ “ถูกต้อง” ของมันเสมอ ความเชื่อมั่นผิด ๆ เช่นนี้ทำให้เกิดความประมาทและประสพกับความหายนะในที่สุด

Robert Johnson แห่ง Cambridge ผู้เป็นเจ้าของไอเดีย INET ได้ศึกษาแรงจูงใจของอาชีพนักเศรษฐศาสตร์ที่ในต่างประเทศทำงานอยู่ในมหาวิทยาลัยและพบว่าความสำเร็จอยู่ที่การได้ตีพิมพ์บทความในวารสารมีชื่อซึ่งมีอยู่ไม่กี่ฉบับ ดังนั้นจึงเลือกศึกษาเรื่องที่ไม่ใหญ่โตเกินไปโดยต่างมุ่งไปที่การได้ตีพิมพ์เป็นหลักชัย จนมองข้ามการตั้งคำถามสำคัญที่อาจไม่มีคำตอบชัดเจนแต่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าของศาสตร์ซึ่งทำให้สามารถจัดการกับปัญหาของโลกแห่งความเป็นจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อุปมาเหมือนกับว่านักเศรษฐศาสตร์ที่ทะเลาะทะเลาะกันเหล่านี้ต่างพยายามพิสูจน์ว่าตนเองเป็นนักปิ่นเขาที่เก่งกว่าคู่แข่ง โดยภูเขาลูกที่ปิ่นนั้นเป็นเรื่องรอง ไม่สนใจว่าภูเขาลูกนั้นเหมาะสมที่จะปิ่นและจะนำไปสู่ยอดที่เสียดเมฆหรือไม่

George Soros อเมริกันเชื้อสายยิวจากฮังการี ปัจจุบันอายุ 80 ปี ตั้งใจให้ความรวยของเขาที่มาจากความอื้อฉาว (เขาทำกำไรจากการลดค่าเงินปอนด์ของอังกฤษในปี 1992 ได้เป็นเงิน 1,100 ล้านดอลลาร์ หรือ 35,200 ล้านบาท) เป็นประโยชน์ต่อโลกก่อนที่จะจากโลกนี้ไป เขาได้ให้เงินไปมากมายนับร้อยล้านเหรียญในการช่วยให้อุโรปตะวันออกหลุดพ้นจากระบอบคอมมิวนิสต์ เขาบริจาคเงินนับล้านเหรียญต่อปีให้ผู้ต่อต้านระบอบคอมมิวนิสต์ในโปแลนด์ เช็กโกสโลวาเกีย สหภาพโซเวียต ฮังการี ฯลฯ

ไม่ว่าคนไทยจะชอบหรือเกลียดเขาก็ตาม เขาได้บริจาคเงินให้แก่การกุศลต่าง ๆ ทั่วโลก รวมเป็นเงิน 7,000 ล้านดอลลาร์ (224,000 ล้านบาท) นับตั้งแต่ปี 1979 เป็นต้นมา

เงินเหล่านี้เป็นเงินสร้างสรรค์สังคมทั้งสิ้น เชื่อว่าเขาไม่เคยจ่ายเงินแม้แต่หนึ่งบาทเพื่อทำให้สังคมแตกแยกและปั่นป่วนเพื่อให้ตัวเขาได้ประโยชน์
